

Lager onderwijs in Geldrop door de eeuwen heen

door Andre Josiassen

De eerste scholen in Nederland zijn in de vroege middeleeuwen opgezet naar voorbeeld van Engelse kloosterscholen. Twee Engelse missionarissen, Willibrordus en Bonifatius, reisden begin 8^e eeuw naar Nederland om het Christelijke geloof te prediken. Daarbij werden Nederlandse jongens opgeleid die konden meehelpen bij het missiewerk. Door hen werden hier eveneens kloosterscholen opgericht, die later overgingen in parochie-, dorps- en stadsscholen. Ook Geldrop kende zo'n dorpsschool achter de Brigidakerk in de Kerkstraat.

Kinderen van verschillende leeftijden kregen gelijktijdig les in één ruimte. Omdat het er zeer inefficiënt aan toe ging nam de staat, met de onderwijs-wetten van 1801 en 1806, het 'openbaar onderwijs' op zich. Klassikaal onderwijs werd geleidelijk aan ingevoerd. Leerstellig godsdienstonderwijs was verboden.

Dat moest de pastoor maar buiten schooltijd regelen. De grondwet van 1848 bracht enige verandering. Het werd toegestaan bijzondere scholen te stichten waar 'leerstellig godsdienstonderwijs' wel was toegestaan. Maar men moest dat dan wel zelf financieren. De 1^e Bijzondere Lagere School in Geldrop werd opgericht in 1856 door de Zusters van Liefde aan het Bogardeind. Ruim 10 jaar later kreeg Zesgehuchten zijn eerste openbare school.

Niet alle kinderen gingen in de 19^e eeuw naar school. Kinderarbeid was in die tijd normaal. In Geldrop werden kinderen in de textielindustrie tewerkgesteld en op het platteland met name in de oogsttijd. In 1901 ging de leerplichtwet in werking. Mede daardoor en door de groei van de bevolking moesten grotere scholen worden gebouwd. De locatie in de Kerkstraat was daarvoor te klein. Een 8-klassige openbare school werd in 1916 in de nieuwe Stationsstraat gebouwd. Ook Braakhuizen kreeg kort daarna een openbare school.

In 1920 kwam er eindelijk financiële gelijkstelling tussen Openbaar- en Bijzonder lager onderwijs. Mede daardoor en geholpen door de opkomende 'verzuiling', werden openbare scholen overgenomen door de kerkbesturen; zo ook in Geldrop. In 1931 gingen de Broeders van Dongen les geven aan jongens op de school in de Stationsstraat,

die toen de naam **R.K. Nazarethschool** kreeg. De Zusters van Barmhartigheid werden door het kerkbestuur van Zesgehuchten in 1925 gevraagd aldaar les te geven aan meisjes.

In dit boek wordt uitvoerig ingegaan op al deze ontwikkelingen en in het bijzonder op het werk van de broeders en zusters in Geldrop en Zesgehuchten. Ook de bouw van nieuwe scholen in de groeiende wijken Skandia, Coevering en Akert, worden in het kort belicht. De vele foto's, waaronder 24 klassenfoto's van de Nazarethschool (1931-1966) en een 6-tal groepsfoto's van de broeders, zullen bij velen nostalgische herinneringen oproepen.

Het boek is te koop bij boekhandel Van Grinsven in de Korte Kerkstraat.
Prijs: € 14,95.

Andre Josiassen -
Tel.nr. 040-2856370
Email: ajosiassen@onsbrabantnet.nl

